

Sygn. akt III AUa 1265/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Lena Jachimowska SSA Antonina Grymel
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania J. K. (J. K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

na skutek apelacji ubezpieczonego J. K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Bielsku-Białej

z dnia 18 kwietnia 2012r. sygn. akt VI U 210/12

oddala apelację.

/-/SSA L.Jachimowska/-/SSA M.Procek/-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1265/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2012 roku Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej oddalił odwołanie ubezpieczonego J. K.

od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 13 stycznia 2012 r., odmawiającej prawa do, opisanej normą art. 32 w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2004 r. nr 39, poz. 353 ze zm.), emerytury.

W motywach przedstawionej decyzji organ rentowy podniósł, że wnioskodawca nie udowodnił przesłanki w postaci piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie uwzględnił pracy w szczególnych warunkach w Gminnej Spółdzielni (...) od dnia 1 listopada 1983 r. do dnia 21 marca 1991 r.

Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczony J. K., urodzony w dniu (...) i uprawniony do świadczenia przedemerytalnego, w dniu 7 listopada 2011 r. wystąpił z wnioskiem o wcześniejszą emeryturę, przedkładając świadectwa pracy w szczególnych warunkach obejmujące okresy zatrudnienia:

- od dnia 8 kwietnia 1991 r. do dnia 31 grudnia 2002 r. w Grupie (...) SA
w Ż.,

- od dnia 1 listopada 1983 r. do dnia 31 marca 1991 r. w Gminnej Spółdzielni (...) w Ł..

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca wykazał łączny staż emerytalny w wymiarze 32 lat, 3 miesięcy i 26 dni.

W okresie od dnia 1 listopada 1983 r. do dnia 31 marca 1991 r. ubezpieczony J. K. zatrudniony był w Gminnej Spółdzielni (...)

w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy, jako niewykwalifikowany robotnik budowlany. Zajmował się prostymi pracami budowlanymi, w tym, zbrojeniem, betonowaniem oraz robotami dekarскими i blacharskimi. Pracował wówczas w brygadzie remontowo-budowlanej, wykonującej roboty budowlane i prace remontowe w samej Spółdzielni, jak i dla podmiotów zewnętrznych. Ta brygada – jak podaje Sąd Okręgowy – miała za zadanie wykonywać prace wodno-kanalizacyjne, blacharskie, dekarские, murarskie, prace przy wykopach ziemnych. Zapotrzebowanie na prace tej brygady wynikało z bieżącej działalności pracodawcy i z zamówień zewnętrznych. Żaden z tych pracowników (w tym także odwołujący się) nie miał przypisanego konkretnego stanowiska. Do zadań brygady remontowo-budowlanej należało utrzymanie czystości obiektu, sprzątanie, naprawa i remont urządzeń kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania. W brygadzie był zatrudniony malarz i murarz.

Do zakresu działalności tej brygady należało rozładowanie dostarczonych materiałów budowlanych (pustaków, cementu, stali i wapna). Te materiały budowlane były dostarczane koleją, a osoby (pracownicy) wchodzące w skład tej brygady łądowały to na samochody i przewoziły na miejsce wykonywania robót i magazyn. Odwołujący mógł wykonywać również prace nie wymienione w wykazie prac w warunkach szczególnych.

Dokonując rozważań prawnych Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 184 ust. 1 i 2, art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. z 2009 roku Dz. U. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) oraz § 1 ust. 1

i § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) uznając, że ubezpieczony nie wykazał, iż pracował w warunkach szczególnych przez wymagany okres 15 lat.

Motywuując swoje rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji wskazał, że spornym w niniejszej sprawie było to czy J. K. przepracował na dzień 1 stycznia 1999 roku 15 lat w warunkach szczególnych. Sąd ten podał, że ubezpieczony przedłożył świadectwo pracy w szczególnych warunkach, z którego wynikało, iż w okresie od dnia 1 listopada

1983 r. do dnia 31 marca 1991 r. w Gminnej Spółdzielni (...)

w Ł. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wodno-kanalizacyjne, blacharskie, dekarские, murarskie i malarza – wymienione w wykazie A, pod poz. 1, 6 i 9, stanowiącym załącznik do uchwały nr (...) Zarządu Głównego (...) Związku Spółdzielni (...) z dnia 25 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładzie pracy w spółdzielczości rolniczej.

Według Sądu Okręgowego, powołana uchwała Zarządu Głównego (...) z dnia 25 lipca 1983 r. nie ma charakteru normatywnego, a żądania ubezpieczonego ocenić należało w oparciu o przepisy cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Tymczasem, Sąd ten, powołując się na przepis § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. podniósł, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala przyjąć, że wnioskodawca w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace uprawniające do emerytury z niższego wieku emerytalnego, prace w szczególnych warunkach. Zajmował się sprzątniem, utrzymaniem czystości w obiektach byłego pracodawcy jak i pracami związanymi z załadunkiem, przewożeniem różnych materiałów. Ta konstatacja nie pozwoliła Sądowi pierwszej instancji uznać spornego okresu za pracę w szczególnych warunkach, opisaną w dziale V wykazu A, stanowiącego załącznik do cyt. rozporządzenia RM.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W apelacji od zaprezentowanego wyroku ubezpieczony, zarzucając Sądowi pierwszej instancji naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie, brak wszechstronnego rozpatrzenia materiału dowodowego przez niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy oraz sprzeczność ustaleń tegoż Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i przyznanie prawa do emerytury, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zdaniem apelującego, postępowanie dowodowe oparte o posiadane przez skarżącego świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, zweryfikowane zeznaniami świadków, pozwoliło ustalić, że wykonywał on prace wodnokanalizacyjne w głębokich wykopach, prace zbrojarskie i betoniarskie, prace malarskie konstrukcji na wysokości oraz prace dekararskie. Wszystkie z wymienionych prac określone są w punktach 1, 4, 6 i 9 działu V wykazu A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego (...). Usunięcie wątpliwości co do wykonywania przez skarżącego innych prac, pozwala uznać, że przy pracach wykonywanych w szczególnych warunkach zatrudniony on był w pełnym wymiarze czasu pracy.

Apelujący zgłosił wnioski dowodowe mające wykazać, że w okresie objętym sporem stale i w pełnym wymiarze wykonywał jedynie prace wymienione w dziale V wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując, iż w okresie od dnia 1 listopada 1983 r. do dnia 31 marca 1991 r. ubezpieczony nie był zatrudniony „w budownictwie” (według nomenklatury przyjętej w dziale V załącznika A do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.), a „w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywcym” (według nazewnictwa przyjętego w dziale X załącznika A do cyt. rozporządzenia RM), uznał, iż apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Otóż bowiem, sam ubezpieczony na posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę apelacyjną podał, że w okresie objętym sporem Gminna Spółdzielnia (...) w Ł. zajmowała się działalnością produkcyjno - handlową. Należały wówczas do niej zakłady mięsne, wytwórnia wody mineralnej, zakład produkujący słodczyce i piekarnia. Spółdzielnia prowadziła działalność na terenie kilku miejscowości, dysponując ok. czterdziestoma sklepami spożywczymi i wielobranżowymi oraz kilkoma lokalami gastronomicznymi. Spółdzielnia posiadała również dwa magazyny, w których prowadzono sprzedaż nawozów sztucznych i opału. Jej siedziba mieściła się w biurowcu. Brygada remontowa, w której pracował ubezpieczony była jedyną tego typu brygadą w Spółdzielni. Wykonywała prace na rzecz Spółdzielni i na zewnątrz.

Również świadek J. W., prezes zarządu Spółdzielni, podał, że zajmowała się ona działalnością produkcyjno – handlową. Posiadała liczne sklepy oraz zakłady produkcyjne, w postaci masarni, piekarni, wytwórni wód gazowanych oraz wytwórni słodczy.

Na taki rodzaj działalności Spółdzielni w swoich zeznaniach wskazywała również świadek D. M., pracująca jako „kadrowa”.

Trzeba zatem wskazać, iż prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przewidziane jest w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zawartym w rozdziale 2 działu II ustawy dotyczącym **urodzonych przed**

1 stycznia 1949 r. Przepis ten w ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wydane na podstawie art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.).

Trzeba zatem wskazać, że przepis § 4 tegoż rozporządzenia RM stanowi, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące przesłanki:

- 1) osiągnął wiek 60 lat,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, tj. 25 lat pracy, w tym co najmniej 15 lat pracy wymienionej w Wykazie A.

Zgodnie zaś z normą § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Zatem warunkiem koniecznym jest wykazanie przez wnioskodawcę (art. 6 k.c.), że w okresie co najmniej 15 lat wykonywał pracę - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - na stanowisku pracy wymienionym w wykazie A.

W myśl natomiast **art. 46 ust. 1** ustawy o emeryturach i rentach prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;
- warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach **spełnią do dnia 31 grudnia 2008 r.**

Nie ulega wątpliwości, iż ubezpieczony nie spełnił do dnia 31 grudnia 2008 r. warunku wieku 60 lat, stanowiącego przesłankę nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 i art. 32 cyt. ustawy.

W niniejszej sprawie wnioskodawca domaga się przyznania prawa do świadczenia emerytalnego opisanego treścią art. 184 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118). Zatem należy stwierdzić, że bezspornie ubezpieczony:

- osiągnął wiek przewidziany w art. 32 cyt. ustawy,

- w dniu wejścia w życie ustawy osiągnął okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27;
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego;

spór zaś dotyczył przesłanki w postaci okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaganej w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym 65 lat - dla mężczyzn.

Tak więc, należy wskazać, że art. 32 cyt. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. stanowi, iż ubezpieczonym zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Ust. 4 cyt. przepisu stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Owe przepisy dotychczasowe to powołane przez Sąd Okręgowy rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Natomiast uściślenia dokonane przez właściwych ministrów i związki spółdzielcze w okresie sprzed daty wejścia w życie Konstytucji RP, które polegały na ustaleniu stanowisk, na których wykonywana jest praca w szczególnych warunkach, nie mają obecnie wartości normatywnej, lecz wyłącznie informacyjną. Dlatego też nie jest możliwe skuteczne powoływanie się wyłącznie na uchwałę nr (...)Zarządu Głównego (...)Związku Spółdzielni (...) z dnia 25 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładzie pracy w spółdzielczości rolniczej. Trzeba zatem wskazać, że przepis § 4 tegoż rozporządzenia RM stanowi, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące przesłanki:

- osiągnął wiek 60 lat,
- ma wymagany okres zatrudnienia, tj. 25 lat pracy, w tym co najmniej 15 lat pracy wymienionej w Wykazie A.

Zgodnie zaś z normą § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zatem warunkiem koniecznym jest wykazanie przez wnioskodawcę, że w okresie co najmniej 15 lat wykonywał pracę - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - na stanowisku pracy wymienionym w wykazie A.

Należy przy tym powtórzyć za Sądem Najwyższym, że wyodrębnienie prac opisanych w wykazie A cyt. rozporządzenia RM, ma charakter stanowiskowo - branżowy.

Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym (tak SN w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 maja 2010 r., I UK 30/10, LEX nr 590314; por. postanowienie SN z dnia 14 marca 2012 r., I UK 406/11, LEX nr 1215137; wyrok SA w Białymstoku z dnia 11 września 2012 r., III AUa 419/12, LEX nr 1220433).

Z taką zaś sytuacją mamy do czynienia w odwołaniu. Wnioskodawca próbuje zaliczyć zajmowane przez siebie stanowisko robotnika budowlanego zatrudnionego w Gminnej Spółdzielni (...) w Ł. (zajmującej się działalnością rolniczą

i rolno-spożywczą) do prac w budownictwie. Tymczasem są to dwie odrębne branże, wymienione w różnych działach wykazu A (dziale V i X).

Po dokonaniu właściwej kwalifikacji wykonywanej przez ubezpieczonego pracy robotnika budowlanego, do wykonywanej w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym, bezpodstawny staje się zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisu § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i załącznika do cytowanego rozporządzenia, a w konsekwencji bezpodstawne stały się również wnioski dowodowe mające na celu wykazanie, iż ubezpieczony wykonywał w spornym okresie jedynie prace wymienione w dziale V wykazu A analizowanego rozporządzenia RM.

W konsekwencji, nie było podstaw do przyjęcia, iż ubezpieczony wypełnił przesłankę w postaci posiadania wymaganego okresu co najmniej 15 lat pracy wymienionej w wykazie A cyt. rozporządzenia RM.

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał, że apelacja jest bezzasadna i na mocy art. 385 k.p.c., orzekł o jej oddaleniu.

/-/SSA L.Jachimowska/-/SSA M.Procek/-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek